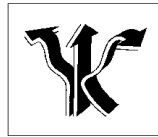

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ
ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

**МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

дисципліни

**«ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ,
СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»
(для бакалаврів)**

Київ – 2018

Підготовлено професором кафедри міжнародних відносин та суспільних комунікацій П.М. Лісовським

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин та суспільних комунікацій

(протокол № 8 від 21 березня 2018 року)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та соціальних наук

(протокол № 3 від 22 березня 2018 року)

Лісовський П.М. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Вступ до спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» - К.: МАУП, 2018. – 23 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план дисципліни «Вступ до спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», плани лекцій та семінарських занять, завдання для самостійної роботи, теми рефератів, питання для самоконтролю, теми індивідуальних робіт, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2018

© Лісовський П.М., 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Нормативна навчальна дисципліна «Вступ до спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» є першою професійно-орієнтованою дисципліною освітньо-професійної програми підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем “бакалавр” зі спеціальності “Міжнародні відносини та дипломатія (країн Європейського Союзу)”, напряму “Країнознавство” і має за мету ознайомити студентів з освітньо-професійними програмами підготовки бакалаврів, спеціалістів та магістрів з міжнародних відносин (країнознавства), а також надати їм початкові знання, вміння та навички аналізу логіки процесів розвитку в сучасному глобалізованому світі.

Об’єктом вивчення навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» є: процеси навчання студентів у вищих навчальних закладах України та країн світу; процеси пошуку, збирання, накопичення, оброблення та аналізу інформації про політичні процеси у сучасному світі та окремих державах та регіонах.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є загальні принципи формування та розвитку міжнародних відносин, основні особливості сучасної системи міжнародних відносин та зовнішньої політики України та країн світу.

Метою викладання навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» формування у студентів розуміння їх майбутньої професійної діяльності. Програма курсу відображає основні теоретичні та практичні проблеми сучасних міжнародних відносин та світової політики. Засвоєння програмної проблематики підкріплюється оволодінням необхідними навичками пошуку

та роботи з науково-політичною літературою, документами та іншими матеріалами зі спеціальності.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» є вивчення основних підходів до феномену політики, зовнішньої політики та міжнародних відносин; аналіз наукових шкіл з міжнародних відносин; визначення основних тенденцій зовнішньої політики України та провідних держав світу.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

знати :

- Основні наукові школи з вивчення міжнародних відносин;
- Політичну та фізичну карту світу;
- Основні поняття та категорії, що застосовуються під час вивчення міжнародних відносин.

вміти :

- аналізувати наукову літературу, історичні джерела;
- визначати мету дослідження; завдання та пріоритетні проблеми;
- систематизувати, класифікувати матеріал, робити узагальнення.

Міждисциплінарні зв'язки: «Вступ до спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» пов'язаний з такими дисциплінами, як «Міжнародні відносини», «Геополітика», «Політична географія світу» тощо.

Форми і засоби проміжного та підсумкового контролю. Основною формою проміжного контролю рівня знань студентів є модульні контрольні роботи. Підсумковий контроль знань здійснюється у формі проведення іспиту.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
**«ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ,
СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»**

№ п/п	Назва змістовного модуля і теми
	Змістовий модуль 1. Інституційні та правові засади вивчення спеціальності «Вступ до спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
1	Функції і структура класичного університету
2	Структура державного регулювання системи вищої освіти в Україні
3	Реформування вищої освіти України в контексті європейського процесу
4	Освітній потенціал України
	Змістовний модуль 2. Методологічні засади спеціальності «Вступ до спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
5	Принципи формування навчального плану студента спеціальності «Вступ до спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
6	Зміст і характер практичної діяльності політолога-міжнародника
7	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії як наука: предмет, об'єкт, мета та завдання
8	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії як наука: основні підходи та методи
Разом годин: 108.	

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

з дисципліни

«ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»

Змістовний модуль 1. Інституційні та правові засади вивчення спеціальності «Вступ до спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Тема 1. Функції і структура класичного університету

Лекція 1.

1. Генезис університетської освіти в Європі та в інших регіонах світу. Перші європейські університети: Болонський (1088р.), Паризький (1150), Оксфордський (1167).

2. Становлення вищої освіти на теренах України: Києво-Могилянська, Острозька академія, Харківський, Київський та Львівський університети як осередки освіти, науки і культури на українських землях.

3. Академічні революції XIX ст. Навчальний, науково-дослідний та культурно-виховний процес в класичному університеті. Наукові школи як складові навчально-наукової системи.

4. Трансформація класичних університетів в XX — на початку XXI ст. Модель академічного університету, модель підприємницького університету, модель корпоративного університету, модель регіонального університетського комплексу, моделі відкритого університету.

Тематики для самостійної роботи

1. Поняття «університет» та еволюція системи університетської освіти.
2. Основні види та форми навчальних занять у системі вищої освіти.
3. Специфіка вищої освіти.

Питання для самоконтролю

1. Визначення вищої освіти;
2. Перший вищий навчальний заклад в Європі;
3. Перший вищий навчальний заклад в Україні;
4. Освітні рівні вищої освіти в Європі в рамках Болонського процесу;
5. Освітні рівні вищої освіти в Україні;
6. Освітньо-кваліфікаційні рівні вищої освіти в Україні;
7. Рівні акредитації вищих навчальних закладів України;
8. Типи вищих навчальних закладів України;
9. Особливості університетської освіти;

Теми рефератів

1. Зародження та історичний розвиток університетів та університетської освіти в Європі
2. Історія вищої освіти в Україні (XVII - XXI ст.)
3. Академічна та корпоративна моделі університетської освіти: спільне та відмінне
4. Поняття наукової школи. Наукові школи в Україні
5. Проблема доступності університетської освіти в сучасному світі.

Література [1; 2; 5; 6; 7; 13; 14; 19; 23]

Тема 2. Структура державного регулювання системи вищої освіти в Україні

Лекція 2.

1. Закон України “Про вищу освіту” про принципи, форми і методи навчання у вищій школі. Органи регулювання та управління системою вищої освіти в Україні.
2. Галузеві стандарти вищої освіти України. Зміст та структура ОКХ і ОПП.

3. Теоретико-методологічна підготовка майбутніх випускників класичного університету, аналітичні здібності, практичні навички щодо різних форм фахової діяльності.

Теми для самостійної роботи

1. Особливості правового регулювання системи вищої освіти в Україні
2. Поняття державного та галузевого стандартів вищої освіти
3. Порівняльна характеристика системи вищої освіти України та країни Європейського Союзу (за вибором)

Питання для самоконтролю

1. Складові державного стандарту вищої освіти
2. Складові галузевого стандарту вищої освіти
3. Складові стандарту вищої освіти вищого навчального закладу
4. Освітньо-кваліфікаційна характеристика випускника вищого навчального закладу
5. Освітньо-професійна програма підготовки фахівців з вищою освітою
6. Засоби діагностики якості підготовки фахівців з вищою освітою

Теми рефератів

1. Закон України «Про вищу освіту»: історія прийняття та основні редакції
2. Галузевий стандарт вищої освіти 302 «Міжнародні відносини»
3. Методологічні засади класичної університетської освіти

Література [1; 2; 5; 6; 7; 14]

Тема 3. Модернізація вищої освіти України в контексті Болонського процесу

Лекція 3.

1. Суть і принципи євроінтеграційної стратегії України. Болонський процес як засіб інтеграції та демократизації вищої освіти. Розширення доступу до вищої освіти, підвищення мобільності студентів.
2. Лісабонська конвенція 1997 р. та Болонська декларація 1999 р. про головні напрями створення європейського простору вищої освіти. Європейська кредитно-трансфертна та акумулююча система (ECTS).
3. Основні завдання, принципи та етапи формування європейського простору вищої освіти. Забезпечення та гарантія якості вищої освіти.
4. Запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах України. Системи оцінки та контролю якості успішності студента. Принципи, шляхи і засоби адаптації вищої освіти України до європейського простору вищої освіти.

Теми для самостійної роботи

1. Болонський процес: основні здобутки та проблеми реалізації в Україні
2. Форми контролю знань студентів в сучасній системі вищої освіти України

Питання для самоконтролю

1. Кредитно-модульна система організації навчального процесу
2. Модуль
3. Змістовний модуль
4. Кредит
5. Заліковий кредит
6. Індивідуальне завдання

Теми рефератів

1. Становлення Болонської системи та її адаптація в Україні
2. Здобутки та недоліки впровадження кредитно-модульної системи в Україні

3. Мобільність студентів у рамках Болонської системи: «за» і «проти»

4. Поточний та підсумковий контроль знань студентів: взаємне доповнення та співвідношення

5. Ставлення європейського студентства та викладацької спільноти до Болонської системи

Література [1; 2; 5; 6; 7; 23; 27; 34]

Тема 4. Освітній потенціал України

Лекція 4.

1. Концептуальні засади філософії освіти в Україні. Формування нової освітянської парадигми.

2. Функціоналізм, інтеракціонізм та теорія конфлікту як альтернативні парадигми дослідження розвитку системи освіти. Постнеокласичні принципи освіти.

3. Кількісні та якісні параметри вищої освіти в Україні. Ціннісні орієнтири студентів.

4. Порівняльна характеристика вищої освіти України. Вища освіта в умовах глобалізації.

5. Державна програма розвитку вищої освіти. Сучасні освітні технології.

Теми для самостійної роботи

1. Самостійна робота студента в навчальному процесі та процесі самоосвіти

2. Державна атестація студента

3. Навчальна програма дисципліни та робоча навчальна програма дисципліни

Питання для самоконтролю

1. Навчальна дисципліна

2. Навчальна програма дисципліни

3. Робоча навчальна програма дисципліни
4. Тест
5. Основні види навчальних занять
6. Лекція
7. Лабораторне заняття
8. Практичне заняття
9. Семінарське заняття
10. Індивідуальне заняття
11. Консультація
12. Практична підготовка
13. Самостійна робота студента
14. Курсова робота

Теми для рефератів

1. Використання інформаційних технологій у сучасній вищій освіті: «за» і «проти»
2. Основні парадигми дослідження розвитку сучасної системи освіти
3. Проблема ціннісних орієнтирів сучасного студентства
4. Вплив глобалізації на розвиток світової системи вищої освіти
5. Становлення та реалізації державних програм розвитку вищої освіти в Україні

Література [1; 2; 5; 6; 7; 13; 14; 19; 23; 27; 34]

Змістовний модуль 2. Методологічні засади спеціальності «Країнознавство»

Тема 5. Принципи формування навчального плану студента спеціальності “Міжнародні відносини та дипломатія (країн Європейського Союзу)”

Лекція 5.

1. Навчальний план як основний документ для організації навчального процесу. Структура навчального плану.
2. Графік навчального процесу: теоретичне навчання, екзаменаційна сесія, практика, державна атестація.
3. Нормативні навчальні дисципліни. Цикл гуманітарних і соціально-економічних дисциплін. Цикл професійної та практичної підготовки.
4. Вибіркові навчальні дисципліни. Цикл дисциплін самостійного вибору Академії. Цикл дисциплін вільного вибору студентів.
5. Особливості навчального плану спеціальності «Країнознавство» напряму «Міжнародні відносини».

Теми для самостійної роботи

1. «Міжнародні відносини» як напрям освітньої підготовки
2. «Країнознавство» як спеціальність напряму «Міжнародні відносини»: основні риси та специфіка дисципліни
3. Основні джерела країнознавчих досліджень: особливості роботи з ними

Питання для самоконтролю

1. Навчальний план
2. Індивідуальний навчальний план студента
3. Поточний контроль
4. Семестровий контроль
5. Семестровий іспит
6. Семестровий диференційований залік
7. Семестровий залік
8. Державна атестація студента
9. Державний іспит

Теми для рефератів

1. Співвідношення нормативних та вибіркових дисциплін у навчальному процесі
2. Гуманітарні та соціально-економічні науки в структурі формування знань про суспільство
3. Формування індивідуального навчального плану: основні принципи та проблеми

Література [2; 4; 5; 6; 7; 19; 27]

Тема 6. Зміст і характер практичної діяльності дипломата-міжнародника

Лекція 6.

1. Посадові обов'язки політолога-міжнародника в центральних, регіональних та місцевих органах виконавчої влади. Особливості роботи дипломата-міжнародника в Міністерстві закордонних справ та пов'язаних з останнім державних відомствах.
2. Діяльність дипломата-міжнародника в дипломатичних та консульських установах України за кордоном.
3. Можливості для практичної роботи політолога-міжнародника в неурядових (громадських) національних та міжнародних організаціях.
4. Особливості наукової та науково-педагогічної роботи політолога-міжнародника

Теми для самостійної роботи

1. Країнознавство та дипломатична діяльність спеціалістів-країнознавців;
2. Специфіка дипломатичної роботи за кордоном;
3. Індивідуальна науково-дослідна діяльність у країнознавчих дослідженнях;

Питання для самоконтролю

1. Дипломатична діяльність

2. Специфіка консульських установ
3. Дипломатичний протокол та етикет
4. Науково-дослідна діяльність у міжнародних відносинах

Теми для рефератів

1. Становлення системи дипломатичної та консульської служби в Україні
2. Національні традиції та дипломатичний протокол (етикет) країн світу (на вибір)
3. Сутність сучасних міжнародних неурядових (громадських) організацій та їх типологізація

Література [4; 5; 7; 9; 11; 15; 30; 32]

Тема 7. Вступ до спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» як наука: предмет, об'єкт, мета та завдання

Лекція 7.

1. Об'єкт та предмет країнознавства як наукової дисципліни.
2. Джерела країнознавчих досліджень: офіційні документи, навчальна література, наукова література (монографії, журнали, збірки), інформаційні матеріали (друковані ЗМІ, Інтернет-джерела), статистичні збірки, архівні матеріали.
3. Мета та завдання країнознавства як дисципліни.
4. Загальна структура країнознавчих досліджень.
5. Понятійно-категоріальний апарат країнознавства: проблеми дефініцій та властивостей регіональних систем міжнародних відносин, визначення понять «держава» та «країна»; ієрархія держав у міжнародних відносинах.

Теми для самостійної роботи

1. Поняття «метод» та «методологія»
2. Методологічні аспекти дослідження міжнародних відносин

3. Методологічні основи країнознавства
4. Системний підхід у дослідженні міжнародних відносин
5. Співвідношення понять «держава» та «країна»
6. Міжнародно-політична ієрархія держав
7. Місце України в сучасній міжнародно-політичній ієрархії держав

Питання для самоконтролю

1. Методологія наукового дослідження
2. Система методів наукового дослідження
3. Методологічні засади дослідження міжнародних відносин
4. Системний підхід у дослідженнях міжнародних відносин
5. Системний підхід у країнознавчих дослідженнях
6. Характеристика основних типів джерел у країнознавчих дослідженнях
7. Поняття «система»
8. Типологія систем у дослідженні міжнародних відносин
9. Поняття «держава» та «країна»
10. Проблеми міжнародно-політичної ієрархії держав

Теми рефератів

1. Особливості системного мислення та системного аналізу в дослідженні міжнародних відносин
2. Місце країнознавства в системі наук про міжнародні відносини
3. Основні регіональні системи міжнародних відносин сучасного глобального світу
4. Проблеми ієрархії держав у контексті глобалізації

Література [8; 10; 12; 15; 17; 20; 29; 31; 33; 38; 39]

Тема 8. Вступ до спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» як наука: основні підходи та методи

Лекція 8.

1. Поняття методу наукового дослідження. Система методів дослідження: основні підходи.

2. Методи дослідження в науках про міжнародні відносини. Провідні методологічні підходи в країнознавстві: регіоналізм, історизм, системний підхід.

3. Порівняльний метод та порівняльний (компаративний) підхід у країнознавчих дослідженнях. Типології та типологізація.

4. Картографічні методи в країнознавстві: карта, картограма, картосхема.

5. Критика сучасного стану методологічного забезпечення країнознавчих досліджень.

Теми для самостійної роботи

1. Порівняльний метод та компаративістика
2. Порівняльний (компаративний) підхід у країнознавстві
3. Проблеми історизму в країнознавчих досліджень
4. Принцип регіоналізму в країнознавчих досліджень
5. Проблема типології в країнознавчих дослідженнях
6. Використання картографічних методів у країнознавстві
7. Основні проблеми методології країнознавчих досліджень

Питання для самоконтролю

1. Сутність порівняльного методу
2. Метод типології
3. Форми типології в країнознавстві
4. Типи та форми картографічних матеріалів у країнознавстві
5. Основні методи аналізу картографічних матеріалів
6. Проблеми сучасних методологічних підходів у країнознавчих дослідженнях

Теми рефератів

1. Специфіка порівняльних (компаративних) досліджень
2. Основні переваги та проблеми методу типології
3. Основні прийоми створення картосхем
4. Співвідношення регіоналізму та системного підходу до дослідження міжнародних відносин

Література [10; 12; 15; 16; 17; 18; 20; 21; 22; 29; 31; 35; 39]

Індивідуальні завдання

Завдання № 1. Скласти понятійний апарат з теми «Вступ до спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» як наука: предмет, об'єкт, мета та завдання»

Поняття

1. Міжнародні відносини,
2. Зовнішня політика,
3. Дипломатія,
4. Актори міжнародних відносин,
5. Державні актори міжнародних відносин,
6. Недержавні актори міжнародних відносин,
7. Геополітика,
8. Геостратегія,
9. Система міжнародних відносин,
10. Центральні підсистеми міжнародних відносин,
11. Периферійні підсистеми міжнародних відносин,
12. Вестфальська система міжнародних відносин,
13. Віденська система міжнародних відносин,
14. Франкфуртська система міжнародних відносин,
15. Версальсько-вашингтонська система міжнародних відносин,
16. «європейський концерт»,
17. Колективна дипломатія,
18. Блокова дипломатія,
19. «холодна війна»,
20. Одно полярний світ,
21. Багатополярний світ,
22. Глобалізація,
23. Громадянське суспільство,
24. Інтеграція,

25. Регіоналізація,
26. Транснаціональні міжнародні відносини,
27. Міжнародні неурядові організації,
28. Неофіційна дипломатія,
29. Консульство,
30. Посольство.

Завдання 2. Робота з фізичною та політичною картами світу і окремих регіонів. Передбачає засвоєння студентами вмінь та навичок з орієнтування на фізичній та політичній картах світу і окремих регіонів, знання столиць держав світу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Законодавчі акти

1. Конституція України. - К.: Україна, 2014.-89с.
2. Закон України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 р. №1556-УІІ.
3. Закон України «Про дипломатичну службу» від 20 вересня 2001 р. № 2728-ІІІ.
4. Указ Президента України № 397 від 30 травня 1995 р. “Про підготовку спеціалістів для роботи у сфері міжнародних відносин”.
5. Постанова Кабінету Міністрів України № 1074 від 5 вересня 1996 р. “Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти”.
6. Постанова Кабінету Міністрів України № 978 від 9 серпня 2002 р. “Про затвердження Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах”.
7. Наказ Міністерства освіти України № 161 від 2 червня 1993 р. “Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах”.

Основна література

8. Будз М. Д., Постоловський Р. М., Троян С. С. Короткий довідник з комплексного країнознавства (методика країнознавчих досліджень, основні поняття та визначення, країни, персоналії) / М. Д. Будз, Р. М. Постоловський, С. С. Троян. -К.: КІСУ, 2000. - 120 с.
9. Вовк Р. В. Моделювання міжнародних відносин / Р. В. Вовк. - К.: Знання, 2012. 246 с.
10. Гладкий Ю. Н., Чистобаєв А. І. Регионоведенне: учебник / Ю. Н. Гладкий, А. І. Чистобаєв. - М.: Гардарики, 2002. - 382 с.
11. Горбатенко В. П., Бутовська І. О. Політичне прогнозування : навч.

- посібник / В. П. Горбатенко, І. О. Бутовська. - К.: МАУП, 2005. - 152 с.
12. *Дубович І. А.* Країнознавчий словник-довідник / І. А. Дубович. - Л.: ЛНУ, 2002. - 587 с.
13. *Жуков В.И.* Университетское образование: история, социология, политика / В. И. Жуков. - М.: Академический проект, 2003. - 384 с.
- Ідея університету: антологія / упоряд.: М. Зубрицька, Н. Бабалик, З. Рибчинська;
14. відп. ред. М. Зубрицька. - Львів: Літопис, 2002. - 304 с.
15. *Ковальчук В. В., Моїсєєв Л. М.* Основи наукових досліджень: навч. посіб. / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. - К.: Професіонал, 2004. - 208 с.
16. *Коппель О. А., Пархомчук О. С.* Міжнародні системи та глобальний розвиток: навч. посіб. / О. А. Коппель, О. С. Пархомчук. - К.: ВПЦ «Київський університет», 2006. - 314 с.
17. Країнознавство: підручник / В. П. Крижанівський, М. С. Дорошко, В. І. Головченко та ін.; [за ред. М. С. Дорошка]. - 2-ге вид., переробл. і доповнене. - К.: Знання, 2012. 439 с.
18. *Мальський М. З., Мацях М. М.* Теорія міжнародних відносин / М. З. Мальський, М. М. Мацях. - Л.: ЛНУ, 2002. - 392 с.
19. *Поляков М. В., Савчук В. С.* Класичний університет: еволюція, сучасний стан, перспективи / М. В. Поляков, В. С. Савчук. - К.: Генеза, 2004. -416 с.
20. Система соціологічного знання: учеб, пособие / Сост. Г. В. Щёкин. - К.: МАУП, 2001.-208 с.
21. *Цыганков П. А.* Теория международных отношений: учеб, пособие / П. А. Цыганков. - М.: Гардарики, 2003. - 590 с.
22. *Цимбалістий В. Ф.* Теорія міжнародних відносин : навч. посіб. / В. Ф. Цимбалістий. - 3-є вид., доповн. і виправлене. - Л.: ЛНУ, 2007. - 360 с.

Додаткова література

23. *Артемчук Г. /., Попович В. В., Січкаренко Г. Г.* Вища школа України:

реальність і тенденції розвитку / Г. І. Артемчук, В. В. Попович, Г. Г. Січкаренко. -К., 2004.- 176 с.

24. *Бойко Н. А.* Экономическая и социальная география: учеб, пособие / Н. А. Бойко. - К.: КНЕУ, 2002. - 216 с.

25. *Головченко В. І.* Регіоназнавство: Азія, Африка й Латинська Америка: навч. посіб. / В. І. Головченко. - К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013.-352 с.

26. *Головченко В. І., Кравчук О. А.* Країнознавство: Азія, Африка, Латинська Америка, Австралія і Океанія: навч. посіб. / В. І. Головченко, О. А. Кравчук. - К.: ЗАТ „Нічлава”, 2006. - 336 с.

27. *Журавський В. С, Згуровський М. З.* Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти / В. С. Журавський, М. З. Згуровський. - К.: ІВЦ «Політехніка», 2003. - 200 с.

28. *Ігнат'єв П. М.* Країнознавство. Країни Азії / П. М. Ігнат'єв. - Чернівці: «Книги-XXI», 2006. - 424 с.

29. *Мироненко Н. С.* Страноведение: теория и методы / Н. С. Мироненко. - М.: Аспект Пресс, 2001. - 268 с.

30. *О'Коннор Д, Макдермотт И.* Искусство системного мышления. Необходимые знания о системах и творческом подходе к решению проблем / Джозеф О'Коннор, Иан Макдермотт. - М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. - 130 с.

31. *Штун М. Д.* Основи теорії суспільної географії / М. Д. Пістун. - К.: Вища шк., 1996. - 230 с.

32. Системный анализ и принятие решений: словарь-справочник : учеб, пособие для вузов / под ред. В. Н. Волковой, В.Н. Козлова. - М. : Высш. шк., 2004. - 616 с.

33. Страноведение: учеб, пособие / П. И. Рогач и др. - Минск.: БГЭУ, 2003. - 284 с.

34. Сучасні системи вищої освіти: порівняння для України / за заг. ред. В.

Зубка. - К.: Видавничий дім "KM Academia", 1997. - 290 с.

35. *Топчієв О. Г* Основи суспільної географії / О. Г. Топчієв. - Одеса: Астропринт, 2001. - 560 с.

36. Українська дипломатична енциклопедія: у 2-х т. / редкол.: Л. В. Губерський (голова) та ін. - К.: Знання України, 2004. - Т.1. - 760 с., Т.2. -812 с.

37. *Ушакова Н. І., Помінова І. І.* Соціально-економічні типи країн: навч. посіб. / Н. І. Ушакова, І. І. Помінова. - К.: Професіонал, 2004. 304 с.

38. П.М. Лісовський, Ю.П. Лісовська. Інтелектуалознавство. Навчальний посібник / П.М. Лісовський, Ю.П. Лісовська. - К : Кондор-Видавництво, 2017.-250 с.

39. П.М. Лісовський, Ю.П. Лісовська. Безпекознавство: особистість, держава, суспільство (системний аналіз): навчальний посібник / П.М, Лісовський, Ю.П. Лісовська. - Київ : Кондор-Видавництво, 2017.-368 с.

40. Лісовський, П. М. Міжнародні відносини: ментальність, геополітика, глобалізація: Навч. посіб. / П.М. Лісовський. - Київ : Кондор-Видавництво, 2017.- 172 с.